

JUHATUSE OTSUS

31. märts 2014. a nr. 145

Valikule kuuluvate koduõendusteenuste ja statsionaarse õendusabi teenuste ning nende mahu ja osutamise kohtade kinnitamine ravi rahastamise lepingute sõlmimiseks

Otsus tehakse ravikindlustuse seaduse § 2 lõike 2, § 36 lõigete 1, 2, 4, 4¹, 4² ja 5, Eesti Haigekassa seaduse § 12 lõike 1 punkti 2³ ja lõike 2 alusel kehtestatud Eesti Haigekassa nõukogu 1. novembri 2013. a otsuse nr 20 „Ravi rahastamise lepingu sõlmimiseks tervishoiuteenuse osutajate valiku väljakuulutamise põhimõtted, ravi rahastamise lepingu sõlmimise asjaolude hindamise alused ja lepingu tähtaja üle otsustamise tingimused“ (edaspidi *Alused*) punktide 1.3. - 1.4. ning 12.3. ja Vabariigi Valitsuse 5. jaanuari 2001. a määruse nr 3 „Eesti Haigekassa põhikiri“ § 20 punkti 25 alusel ning kooskõlas juhatuse 30. detsembri 2013. a otsusega nr 495 kinnitatud protseduuriga „Eesti Haigekassa eelarve koostamine ja täitmise jälgimine“, juhatuse 30. detsembri 2013. a otsusega nr 496 kinnitatud protseduuriga „Ravi rahastamise lepingute sõlmimine ja haldamine“ ja juhatuse liikme Mari Mathiesen'i poolt 07.01.2014. a kinnitatud juhendiga nr JTO-P-02-01-6 „Tervishoiuteenuse osutajate valiku haldamine“ juhatuse liikme Mari Mathiesen'i ettepanekul.

I Õiguslik regulatsioon

Käesoleva otsuse peamised õiguslikud alused on ravikindlustuse seadus, Eesti Haigekassa seadus, varasemate valikutega seotud Riigikohtu lahendid, Alused ja Eesti Haigekassa (edaspidi *haigekassa*) ning tervishoiuteenuse osutajate vahel sõlmitava ravi rahastamise lepingu tüüptingimused.

1.1 Ravikindlustuse seaduse (edaspidi *RaKS*) § 36 lõike 2 kohaselt ei ole haigekassa kohustatud sõlmima ravi rahastamise lepingut kõigi tervishoiuteenuse osutajatega.

Ravi rahastamise lepingute sõlmimise esimeses etapis on haigekassa käesoleva otsuse vastuvõtmise ajaks juba ära sõlminud ravi rahastamise lepingud tervishoiuteenuste korraldamise seaduse (edaspidi *TTKS*) § 55 lõike 1 alusel Vabariigi Valitsuse määrusega kehtestatud „Haiglavõrgu arengukavas“ (edaspidi *arengukava määrus*) nimetatud haiglatega (edaspidi *HVA haiglad*) ja määranud ravi rahastamise lepingutes kindlaks õendusabi ravijuhtude arvu, kuna lähtuvalt RaKS § 36 lõigetest 1, 2 ja 5 koosmõjus TTKS § 55 lõikes 1 sätestatud haiglavõrgu arengukava kehtestamise eesmärgiga ning arengukava määruse § 1 lõikega 2 on haigekassal tervishoiuteenuste kättesaadavuse ja RaKS § 2 lõikes 2 sätestatud ravikindlustuse põhimõtete järgimise eesmärgil kohustus eelistada ravi rahastamise lepingute sõlmimisel HVA haiglaid.

HVA haiglate eelistamisel on haigekassa juhindunud ka Riigikohtu poolt 29. novembri 2012. a asjas nr 3-3-1-29-12 tehtud otsuse punktist 21: „Riigi tervishoiupoliitika eesmärkide

täitmiseks on TTKS § 55 alusel kehtestatud haiglavõrgu arengukava, kuhu kantud raviasutusi on vastustaja [haigekassa] kohustatud ka RaKS § 36 lg-st 5 tulenevalt ravi rahastamise lepingute sõlmimisel eelistama. Seetõttu lähtus vastustaja [haigekassa] sellest, kas haiglavõrgu arengukavasse kantud tervishoiuteenuse osutajaga sõlmitud ravi rahastamise leping katab ära vastavas kohas vajaduse ravikindlustuse vahendite arvel osutatava tervishoiuteenuse järgi.“.

Ravi rahastamise lepingute sõlmimise teises etapis sõlmib haigekassa ravi rahastamise lepingud tervishoiuteenuse osutajatega, kes ei ole kantud arengukava määrusega kehtestatud haiglate loetellu. Need ravi rahastamise lepingud sõlmitakse RaKS § 36 lõike 4 alusel, mis sätestab, et ravi rahastamise lepingu sõlmimisel ning lepingu tähtaja üle otsustamisel hindab haigekassa järgmisi asjaolusid: 1) kindlustatud isikute vajadus teenuse järele ja teenuse kättesaadavus; 2) teenuse osutamise kvaliteet ja tingimused; 3) teenuse hind; 4) teenuse osutamise võimalikkus vastavalt majutuse standardtingimustele; 5) tervishoiuteenuse osutajate piirarv; 6) tervishoiuteenuse osutamise keskmise koormuse näitajad; 7) riigi tervishoiupoliitika arengusuunad; 8) varasemate ravi rahastamise lepingute või sellesarnaste lepingute nõuetekohane täitmine tervishoiuteenuse osutaja poolt; 9) maksuvõlgnevuse olemasolu või puudumine ning tervishoiuteenuse osutaja üldine majanduslik seisund; 10) ravikindlustust ja tervishoidu reguleerivate õigusaktide nõuetekohane täitmine tervishoiuteenuse osutaja või temale tööd andva isiku poolt. Eespool nimetatud asjaolude hindamiseks õendusabis on Eesti Haigekassa nõukogu 1. novembri 2013. a otsusega nr 20 kehtestanud Alused (alates 17.01.2014. a kehtiv redaktsioon).

Lähtuvalt eeltoodust kuulutatakse käesoleva otsusega välja lepingupartnerite valik ravi rahastamise lepingute sõlmimiseks arengukava määruses nimetatava tervishoiuteenuse osutajatega.

1.2 Riigikohus on asunud haldusasjas nr 3-3-1-29-12 tehtud lahendis (p 22) seisukohale, et haigekassal on lubatud teha eelhaldusaktiga RaKS § 36 lõikes 4 sätestatud kriteeriumitest eelvalik, mille järel taotlejate edasisel hindamisel kohaldatakse teisi RaKS § 36 lõikes 4 sätestatud kriteeriumeid. Osundatud kohtulahendi punktis 23 on Riigikohus sedastanud: „RaKS § 36 lg 4 p 1 näeb ravi rahastamise lepingu sõlmimisel ja lepingu tähtaja üle otsustamisel ühe hinnatava asjaoluna ette teenuse kättesaadavuse. Nagu ringkonnakohus leidis, tuleneb sellest sättest koosmõjus RaKS § 2 lõikega 2, mille kohaselt on üks ravikindlustuse põhimõtetest ravi piirkondlik võrdne kättesaadavus, et Haigekassa võib ravi rahastamise lepingute sõlmimisel teha piirkondlikke eelistusi. Seda seisukohta toetab ka RaKS § 36 lg 4 p 7, mis kohustab Haigekassat lähtuma ravi rahastamise lepingute sõlmimisel riigi tervishoiupoliitika arengusuundadest, ning haiglavõrgu arengukava kui üks riigi tervishoiupoliitika väljendusi. Kohtud järeldasid eeltoodust õigesti, et kuna õigusaktidest ei tulene piirkondlike eelistuste täpsemad geograafilisi tingimusi, võib teenuse osutamise kohana määrata ka Haigekassa piirkondliku osakonna teenindatava territooriumi siseseid väiksemaid kohti, kui see on ravi piirkondliku kättesaadavuse huvides põhjendatud“.

1.3 Kooskõlas punktides 1.1 ja 1.2 viidatud Riigikohtu seisukohtadega määrab haigekassa juhatus haigekassa nõukogu kehtestatud Aluste punkti 1.3 kohaselt tervishoiuteenuse osutajate valiku läbiviimise aja, erialad, valiku alla kuuluva tervishoiuteenuse osutamise kohad ja teenuse vajaduse (ravijuhud), lähtudes RaKS § 36 lg 4 punktides 1 ja 7 sätestatud kriteeriumitest ehk kindlustatud isikute vajadusest teenuse järele ja teenuse kättesaadavusest ning riigi tervishoiupoliitika arengusuundadest.

Aluste punkt 1.4 sätestab, et kindlustatud isikute vajaduse teenuse järele ja teenuse kättesaadavuse (RaKS § 36 lg 4 punkt 1) hindamisel lähtub haigekassa õigusaktidest, ravikindlustuse andmekogu epidemioloogilistest, demograafilistest ja geograafilistest andmetest ning muudest statistilistest andmetest ja erialaseltside hinnangutest, mis omavad tähtsust teenuse vajaduse ja kättesaadavuse väljaselgitamisel.

Aluste punkti 12.3 kohaselt võetakse eriarstiabis ja õendusabis lepingu sõlmimise ettepaneku tegemisel arvesse tervishoiutöötajate optimaalset koormust, teenuse osutamise kohta, eriarstiabi või õendusabi senist kasutust ravikindlustuse andmekogu andmetel.

1.4 Haigekassa juhatuse 30.12.2013. a otsusega nr 495 kinnitatud ja haigekassa veebilehel avalikustatud protseduuri „Eesti Haigekassa eelarve koostamine ja täitmise jälgimine“ (edaspidi *eelarveprotseduur*) punktide 7.3-7.6 kohaselt võetakse ravikindlustushüvitiste eelarve planeerimisel aluseks nelja aasta kulude ja kulude katteallikate planeerimise põhimõtted (prognoos) ja ravikindlustushüvitiste nõudluse prognoos.

Eelmises lõigus osundatud protseduuri kohaselt on tervishoiuteenuste nõudlus (edaspidi *nõudlus*) kindlustatud isikute eeldatav tervishoiuteenuste kasutus, mida haigekassa hindab, võttes aluseks varasema tegeliku rahastatud tervishoiuteenuste kasutuse, ravijärjekordade info ja tervishoiuteenuste kasutuse geograafilise jaotuse. Nõudluse planeerimise eesmärk on tagada kindlustatud isikutele ravi ühtlane ja vajadustele vastav kättesaadavus ning anda sisend järgmise eelarveaasta tervishoiuteenuste eelarve koostamisse.

1.5 Juhatus 30.12.2013. a otsusega nr 496 kinnitatud ja haigekassa veebilehel avalikustatud protseduuri „Ravi rahastamise lepingute sõlmimine ja haldamine“ punktide 7.4.1 ja 7.4.2 alusel lähtutakse alljärgnevatest põhimõtetest.

1.5.1 Valiku läbiviimise aastal valiku mahu määramisel lähtutakse:

- 1) eelarveprotseduuri alusel hinnatud tervishoiuteenuste nõudlusest ja nõudluse rahastatavast osast järgmisel aastal ehk tervishoiuteenuste eelarvest;
- 2) HVA haiglate kaetavast põhjendatud nõudluse ulatusest vastaval lepinguerialal;
- 3) HVA haiglate katmata vastava lepingueriala põhjendatud nõudluse mahust ning selle piisavusest valiku väljakuulutamiseks;
- 4) tervishoiuteenuste eelarvesse planeeritud reservist.

1.5.2 Valiku läbiviimise aastal teenuse osutamise kohtade määramisel lähtutakse:

- 1) tervishoiuteenuste geograafilise kättesaadavuse põhimõtetest;
- 2) haigekassa asjaomase piirkondliku osakonna direktori antud hinnangust, kas HVAsse kuuluv(ad) haigla(d) katab valiku erialal rahastatava nõudluse vastavalt geograafilise kättesaadavuse põhimõtetele;
- 3) haigekassa asjaomase piirkondliku osakonna direktori antud hinnangust, kas HVA haiglate poolt katmata nõudluse maht on piisav valiku väljakuulutamiseks.

1.6 Tervishoiuteenuste piirkondliku (ehk geograafilise) kättesaadavuse põhimõtted on erialade loetelu ravi rahastamise lepingu mõistes, mille osas haigekassa tagab minimaalse tervishoiuteenuste kättesaadavuse ravitüüpide ja maakondade lõikes.

1.7 Haigekassa juhatus on oma 30. detsembri 2013. a otsusega nr 497 kinnitanud ravi rahastamise lepingu tüüptingimused, mis on kättesaadavad haigekassa kodulehelt. Ravi rahastamise lepingu lisa 7 kohaselt kohustub tervishoiuteenuse osutaja täitma tervishoiuteenuse osutajate valiku tulemusena eriarstiabis, õendusabis või hambaravis sõlmitud lepingut kooskõlas valikumenetluses esitatud taotluse andmetega, mille alusel haigekassa on hinnanud RaKS § 36 lõike 4 punktis 2 sätestatud asjaolu. Kui tervishoiuteenuse osutaja ei täida lepingut kooskõlas valikumenetluses esitatud taotluse andmetega, mille alusel haigekassa on hinnanud RaKS § 36 lõike 4 punktis 2 sätestatud asjaolu, on Haigekassal õigus vähendada järgmise aasta ravijuhtude arvu.

II Ravi rahastamise lepingute sõlmimise ja teenuse osutamise kohtade määramise alused

Ravi rahastamise lepingute sõlmimise ja teenuse osutamise kohtade määramise alused on kehtestatud lisa 1.

III Õendusabi valiku väljakuulutamise põhimõtted

3.1.1. Haigekassa on planeerinud 2014. aastaks õendusabi valikule ravijuhte alljärgnevalt. Haigekassa on ära hinnanud 2014. a õendusabi nõudluse. Hinnatud nõudlusest on maha arvestatud 2014. aastaks juba lepingutesse planeeritud HVA haiglate ja I poolaasta valikupartnerite lepingumaht. Ülejäänud ravijuhud on planeeritud valikusse. Vajadusel on 2014. aasta II poolaasta valiku mahtu korrigeeritud, arvestades 2015. aasta esimese poolaasta valiku mahuga, eesmärgiga vältida olulisi kõikumisi valiku mahus.

3.1.2. Haigekassa on planeerinud 2015. aastaks õendusabi valikule ravijuhte alljärgnevalt. Haigekassa on ära hinnanud 2015. a esialgse nõudluse, kuna valiku mahust 50% moodustab 2015. aasta maht (s.o 2015. a I poolaasta). 2015. aasta nõudluse hinnang täpsustub haigekassa 2015. aasta eelarve planeerimise käigus 2014. aasta sügisel. 2015. a hinnatud nõudlusest

ravijuhtudes arvestatakse maha HVA haiglatele 2015. a planeeritud ravijuhud. Ülejäänud ravijuhud on planeeritud valikusse.

3.2 Ravijuhu keskmise maksumuse kavandamise alused

3.2.1 Ravijuhu keskmine maksumus lepitakse kokku ravi rahastamise lepingu sõlmimise käigus.

3.2.2 Haigekassa lähtub valikupartnerile pakutava ravijuhtude keskmise maksumuse kavandamisel eelkõige:

- a) teadaolevatest muudatustest tervishoiuteenuste loetelus;
- b) lepingupartnerite poolt eelneva lepinguperioodi raviarvetel kajastatud ja planeeritavast teenuste struktuurist vastaval erialal vastavas ravitüübis;
- c) tervishoiuteenuse osutaja poolsest tervishoiuteenuste loetelus sätestatud piirhinnast madalama hinna pakkumisest;
- d) kliinilistest audititest ja sihtvalikutest saadud informatsioonist.

3.3 Minimaalne taotluses pakutav ravijuhtude arv ja minimaalne ravi rahastamise lepingus kokkulepitav ravijuhtude arv

3.3.1 Taotluse esitaja koostab ja esitab haigekassale taotluse, arvestades et pakutava eriala ja ravitüübi ravijuhtude arv teenuse osutamise kohas ei jääks alla minimaalset ravi rahastamise lepingus kokkulepitavat ravijuhtude arvu (edaspidi *RRL miinimummaht*) aastas. RRL miinimummahud ja nende arvestus on toodud lisas 1.

3.3.2 Juhul, kui taotluste menetlemise tulemusel jääks sõlmitavasse ravi rahastamise lepingusse väiksem ravijuhtude arv kui RRL miinimummaht, on haigekassal õigus alustada taotlejatega läbirääkimisi eesmärgiga vältida ravi rahastamise lepingu sõlmimist väiksemas mahus kui miinimummahule vastav ravijuhtude arv aastas. Läbirääkimisi alustatakse taotletaval erialal teenuse osutamise kohas enim punkte saanud taotlejaga/tega. Kui läbirääkimine enim punkte saanud taotlejatega ei anna tulemusi, alustatakse läbirääkimisi järgmisena enim punkte saanud taotlejaga. Läbirääkimised võivad toimuda kirjalikult või suuliselt, suulised läbirääkimised protokollitakse.

IV Taotluste esitamise tähtaeg ja taotluste hindamine

4.1 Taotluste esitamise tähtaeg on 22. aprill 2014. a.

4.2 Taotluste hindamine toimub vastavalt Alustele (alates 17.01.2014. a kehtiv redaktsioon). Alused on avaldatud haigekassa veebilehel.

Lähtudes eeltoodust haigekassa juhatus otsustab:

- 1.** kuulutada välja valik arengukava määrukses nimetamata tervishoiuteenuse osutajatega ravi rahastamise lepingute sõlmimiseks õendusabi osutamiseks ajavahemikul 01.07.2014. a kuni 30.06.2018. a käesoleva otsuse punktis 2 (ja lisa 1) nimetatud erialadel ja teenuse osutamise kohtades;
- 2.** kinnitada õendusabi rahastamise lepingute sõlmimise ja teenuse osutamise kohtade määramise alused ning ravi rahastamise lepingu miinimummahud (lisa 1);
- 3.** kinnitada valikule kuuluvad õendusabi teenuste osutamise kohad ja teenuse vajadus (ravijuhud) perioodil 1.07.2014 kuni 30.06.2015. a piirkondlike osakondade kaupa (lisa 2);
- 4.** kinnitada taotluse esitamise nõuded ja taotluse soovituslikud vormid (lisad 3, 4-5);
- 5.** avaldada käesolev otsus Eesti Haigekassa veebilehel hiljemalt 02. aprillil 2014. a ja kuulutused valiku väljakuulutamise kohta ajalehtedes Eesti Päevaleht ja Postimees;
- 6.** käesoleva otsuse täitmise eest vastutab juhatuse liige Mari Mathiesen.

Haldusmenetluse seaduse kohaselt on isikul otsusega mittenõustumisel õigus esitada vaie Eesti Haigekassa juhatusele 30 päeva jooksul alates otsusest teadasaamisest.

Tanel Ross
Juhatusesimees

- Lisa 1. Õendusabi rahastamise lepingute sõlmimise ja teenuse osutamise kohtade määramise alused ning ravi rahastamise lepingu miinimummahud
- Lisa 2. Õendusabi valiku kohad ja mahud
- Lisa 3. Taotluse esitamise nõuded
- Lisa 4. Taotluse vorm koduõendusteenuse osutamiseks
- Lisa 5. Taotluse vorm statsionaarses õendusabis